

A Nemzeti Szalonban nemrég megnyílt Indiai Képzőművészeti Kiállítás jelentős tényezője annak a kulturális kapcsolatnak, amely hazánk és a békeszerető ázsiai országok népei között egyre erősödik. A múlt évben Indiában megrendezett Magyar Népművészeti Kiállítás sikere biztató előzménye volt ennek a tárlatnak, amely — katalógusában Nehru miniszterelnök ajánlásával — most járja végig négy európai népi demokratikus ország fővárosát.

A kiállítás anyagát túlnyomó részben modern művek alkotják, a mai indiai festészet és szobrászat alkotásai, amelyek az új utat kereső, korszerű és nemzeti művészet megteremtésén munkálkodó indiai képzőművészek friss eredményeit summarizálják. Szerepelnek a klasszikus indiai művészet alkotásai is. A tárlatlátogató eredeti miniatúrák egész sorában gyönyörködhet, néhány szép szobor nyomán fogalmat alkothat az indiai szobrászat eredetiségéről, gazdagságáról. S hű, az eredetihez méltó másolatban láthatja Adzsanta híres falfestményeinek néhány szép részletét.

Az Adzsanta melletti barlangtemplomok falfestészetének kezdete másfél évezreddel nyúlik vissza: a Békevilágtanács felhívására épp a múlt évben ünnepeltük meg mi is ezt a jelentős fordulót. Az adzsantai barlangtemplomokat szobrok ékesítik, falaiakat gazdag festészeti dísz borítja. Buddhista vallásos témájú ábrázolások ezek a faliképek, de alkotóik, az egyszerű, névtelen mesterek, a néptömegek szemléletét, képzeletét, eszményeit sűrítették beléjük. Abban, hogy milyen embertípusokat formáltak, milyen arcokat és mozdulatokat ragadtak meg a képek alkotói, hogy milyen színeket hogyan festettek egymás mellé — abban mindig

Budapestre vonatkozó ujságcikkek				Osztályozás	
<i>hírítés 9dt</i>				T	
„A barátság és a jóakarát hírnöke”				H	
Forrás: Jegyzetek az Indiai Képzőművészeti Kiállításról				Idő: <i>„ 1956. ”</i>	
(Hely)		(Idő) <i>I. 23.</i>		Személy:	
<i>halad lép 1956.</i>		(Köt. v. fűz.)		Helyszám:	

Közp. nyomt.

az indiai nép ízlésének, a buddhista művészetet tápláló eleven népi környezet hatását lelhetjük fel. Buddhista legendák szolgáltattak témákat a képekhez, de a művészeket elsősorban az ember érdekelte. Az emberi test, a mozdulatok érzelmeiket és gondolatokat kifejező vonalai, a színek pazar gazdagsága csodálatos elevenséggel örízte meg e művészet mondanivalóját; 1500 évvel keletkezésük után a mai ember is gyönyörködni tud alkotásaiban, megérti őket, mert tartalmuk humanizmusa, emberiessége túlnőtt a korokon. Az adzsantai falfestmények az indiai népi művészetnek remekeivé nőttek, s ma az egész világ kultúrájának legdrágább kincsei közt tartjuk őket számon.

Azokkal szinte teljesen ellenkező formájú alkotások a régi indiai miniatúrák. Az aprólékosan kidolgozott, minden csöpp részletükben finoman színezett képeken, mondájk eseményei elveznek meg, valamint az arisztokrácia életének egyes jelenetei. Ennek a miniatúrafestészetnek már csak a készítője a nép fia — szellemi bélyegét az uralgó osztályok gondolkodásmódja, ízlése nyomta rá. Nincs már olyan erő ezekben a képekben, mint a hatalmas falfestmények formáiban, de annál több bennük a díszítőkedv sugallta szépség. Megkapóan hű részletek, finomság és keresettség az emberábrázolásban, elmélyült műgond

— ez jellemzi a miniatúrákat. Művészetük a perzsa miniatúrák hatására a XVI. században kezdődött Indiában, s vele zárul a klasszikus in-

diai festészet, amikor a XIX. században, újabb idegen forrásokból merítő művészeti törekvések uralkodnak az indiai kultúrában.

A régi művészetnek egy másik, talán még a festészetnél is jelentősebb ágát, a hazájában egykor századokig páratlan gazdagságban virágzó szobrászatot néhány kis buddhista vagy más vallási eredetű legendahőst ábrázoló szobor képviseli a tárlaton. A termékenységet, az élet forrását jelképező — az indiai népi művészetre is annyira jellemző — széles csipőjű, duzzadó keblű nőalakok ugyanazt az egészséges életsemleletet hirdetik, amit a falfestmények ruhátlan alakjai.

A kiállítás régi anyaga mellett nagy érdeklődést keltenek a mai indiai művészet alkotásai. Az új indiai művészet történetének XIX. századvégi, első korszakát az angol gyarmatosítók szellemi nyomására a nemzeti hagyományoktól való elfordulás jellemezte. Az újabb indiai képzőművészet alkotásai témáikkal a nép élete iránti érdeklődésről vallanak, érett szín- és rajzkultúrájú formaviláguk eredetiségével vonzó módon éreztetni tudják velünk a távoli India népének gazdag lelki-világát. A *Tagore-család* tagjai és egyes kortársaik az idegen hatások ellenében a nemzeti örökség újjáélesztését és kizárólagos ápolását tűzték ki céljukul. Utódaik tovább fejlesztették eredményeiket, tágabb határokat szabtak a mai indiai festészetnek. Az ő nyomaikon halad a

korszerű nemzeti művészet kialakításán fáradozó mai alkotók egész sora.

Nem szerénytelenség talán, ha elsőnek — az anyja révén magyar származású — *Amrita Sher-Gil* nevét említjük meg, akit hazájában a legkiválóbb modern festők közt tartanak számon. Rajzolni nálunk tanult még gyermekkorában, Hollósy Simon egyik tanítványától, majd Párizsban képezte tovább magát. Mint a kiállításon látható, két szép képe (*Hegyi út, A hintó*) mutatja, biztos érzékkel válogatta ki nemzete hagyományai közül mindazt, ami termékenyítően hathatott festészetére. Európai kultúráltság s finom érzék a régi indiai művészet iránt: — e kettő szerencsés ötvözetéből alakult ki sajátosan indiai és modern művészte.

A legfrissebb alkotások között is találunk olyanokat, amelyek a klasszikus indiai festészet hagyományaiból, illetve a népi díszítőművészet formakincséből merítenek. *K. C. S. Panniker: Anya, S. Chavda: Worli asszonyok, B. Sanyal: Falusi ember és J. Roy: Bengáli nő* című alkotása — bár többé-kevésbé megmutatkoznak rajtuk az útkereső művészek gondoljai — hangulatteremtő erejükkel, az emberi sorsok jellegzetességeinek hangsúlyozásával sok mindent el tudnak mondani nekünk az indiai nép életéről. Láttunk olyan dekoratív jellegű kompozíciókat is, amelyeknek alkotói ugyan tartózkodtak az emberi alak vagy cselekmény képpé formálásától, mégis, minthogy a népi díszítőművészet érzelemgazdag színeinek és formáinak felhasználásával készültek, a további gazdagodás ígéretével bíztatnak.

Vannak elvont jellegű alkotások is a tárlaton, de még ezek jó részében is erősen érzik a sajátosan indiai jelleg, amiben nem kis része van annak, hogy Indiában egészen a jelenbe nyúló eleven népi festőművészet virágzott. Az oly sok irányzatot, sokféle próbálkozást összefogó kiállítás legfőbb jellegzetessége, hogy a művek legnagyobb része az emberrel foglalkozik — aminek magyarázata, úgy hisszük, a klasszikus indiai képzőművészetnek az emberre összpontosuló humanizmusa. Ezek a vonások arra vallanak, hogy a mai indiai festészet bátran kísérletező művészei hasonló irányban keresik a fejlődés útját, mint amerre a mi művészeink is próbálkoznak, s amellyel a mi közösségünk is rokonszenvezik. Vannak a kiállításon olyan művek is, amelyeknek felfogásmódja, szemlélete távol áll a mienktől. Számunkra azonban az a fontos és az az örömdetes, hogy a fáradhatatlanul új utat kereső, tehetséges indiai művészek alkotásain keresztül, élményszerű hirdadást kaphattunk a mai indiai kultúráról, s ezáltal is közelebb kerültünk a távoli, gazdag ország népéhez, ezáltal is jobban ismerjük, s értjük távoli barátainkat. Köszöntjük az indiai művészet alkotásait — Nehru szavaival: „*A népeink közötti barátság és a jóakarát hírnökeik.*”

Miklós Pál

Worli asszonyok
(S. Chavda festménye)